

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO-4101-001-01/2014

P/14/050

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/050 – Nadzór nad funkcjonowaniem ferm zwierząt
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Bartosz Tomczyk, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 89420 z dnia 7 lutego 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Wolsztynie, ul. Drzymały 16, 64-200 Wolsztyn (dalej: Stacja)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Maciej Wojciechowski, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wolsztynie, (dalej: Powiatowy Inspektor Sanitarny) (dowód: akta kontroli str. 3-5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ wykonywanie przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wolsztynie, w latach 2011-2013, zadań związanych z funkcjonowaniem ferm zwierząt.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wolsztynie realizował działania zapobiegawcze odnoszące się do ferm zwierząt poprzez opiniowanie decyzji dotyczących ich funkcjonowania. Sprawował również, m. in. poprzez realizację planowych kontroli, nadzór nad warunkami higieny pracy w fermach zwierząt z terenu powiatu wolsztyńskiego. Kontrolami tymi nie objęto jednak wszystkich ferm z terenu powiatu, a Stacja nie posiadała bieżących informacji o liczbie ferm funkcjonujących na terenie powiatu wolsztyńskiego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1 Zadania państwowego powiatowego inspektora sanitarnego w odniesieniu do ferm zwierząt

Opis stanu faktycznego

1.1. W ramach działań zapobiegawczych dotyczących ferm zwierząt, w kontrolowanym okresie Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał:

- 18 opinii sanitarnych odnośnie konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i ewentualnego zakresu raportu dla przedsięwzięcia, na podstawie art. 63 ust. 1, art. 64 ust. 1 pkt 2 i ust. 3 w związku z art. 78 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko²,

- 18 opinii dotyczących środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia, na podstawie art. 77 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 78 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy,
- 4 opinie sanitarne dotyczące spełniania przez wybudowane budynki warunków sanitarno-higienicznych (wszystkie opinie wydane zostały na podstawie oględzin budynków, a w dwóch przypadkach również w oparciu o wyniki badań wody), na podstawie art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej³ (dalej: ustawa o PIS) oraz art. 56 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁴.

Z uwagi na brak wniosków, Powiatowy Inspektor Sanitarny nie podejmował w kontrolowanym okresie innych działań⁵, określonych w przepisie art. 3 ustawy o PIS.

(dowód: akta kontroli str. 6-146)

1.2. W każdym z lat 2011-2013, Stacja przygotowała plany kontroli uwzględniające kontrole ferm zwierząt, jako zakładów pracy. Zostały one opracowane w oparciu o „Wytyczne Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego do planowania działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa wielkopolskiego” na dany rok, a także w oparciu o „Plan zasadniczych przedsięwzięć Stacji”. W obu tych dokumentach brak było zapisów określających zakres kontroli na fermach zwierząt czy sposób wyboru jednostek do kontroli.

Zgodnie z wyjaśnieniami Powiatowego Inspektora Sanitarnego, opracowanie planów kontroli na lata 2011-2013 było poprzedzone analizą ryzyka wystąpienia nieprawidłowości w nadzorowanych jednostkach, jednakże analiza ta nie została udokumentowana. Od 2014 r., jak podał Powiatowy Inspektor Sanitarny, analiza ta będzie dokumentowana.

Z prowadzonego w Stacji wykazu nadzorowanych jednostek organizacyjnych w powiecie wolsztyńskim wynika⁶, że Stacja nadzoruje dziewięć ferm zwierząt (osiem ferm drobiu oraz jedną fermę trzody chlewnej), w tym sześć wielkoprzemysłowych ferm drobiu. W planach kontroli na lata 2011-2013 przewidziano do kontroli te same trzy wielkoprzemysłowe fermy drobiu⁷.

Powiatowy Inspektor Sanitarny wyjaśnił, że podmioty do kontroli były wybierane w sposób celowy. Przy wyborze uwzględniano wielkość fermy i liczbę zatrudnionych pracowników, do czego Stacja zobowiązana była na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczących oceny narażenia zawodowego pracowników na czynniki biologiczne, chemiczne i produkty biobójcze.

W kontrolowanym okresie nie przeprowadzano kontroli doraźnych.

(dowód: akta kontroli str. 147-211, 271, 292)

² Dz. U. z 2013, poz. 1235 ze zm.

³ Dz. U. z 2011 r. Nr 212, po. 1263 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2013 r., poz. 1409 ze zm.

⁵ Powiatowy Inspektor Sanitarny nie opiniował projektów planów zagospodarowania przestrzennego województwa, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy; nie uzgadniał warunków zabudowy i zagospodarowania terenu oraz dokumentacji projektowej budowy i zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych; nie uzgadniał dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych; nie inicjował przedsięwzięć oraz prac badawczych w dziedzinie zapobiegania negatywnym wpływom czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi.

⁶ Stan na IV kwartał 2013 r.

⁷ W 2011 r. do kontroli przewidziano 4 fermy drobiu (przeprowadzono tylko 3 kontrole z powodu rozpoczęcia procesu likwidacji jednej fermy). W planie kontroli na 2012 r. przewidziano do kontroli 4 fermy drobiu (przeprowadzono 3 kontrole z powodu likwidacji jednej fermy). W planie kontroli na 2013 r. przewidziano do kontroli 3 fermy drobiu (wszystkie kontrole zostały przeprowadzone).

1.3. W każdym z lat 2011-2013, Stacja przeprowadziła trzy planowe kontrole na tych samych wielkoprzemysłowych fermach drobiu oraz jedną kontrolę sprawdzającą. Ich zakres obejmował: kontrolę higieny środowiska pracy oraz ogólnych wymogów w zakładzie pracy, ocenę realizacji wymogów w zakresie występowania w środowisku pracy szkodliwych czynników biologicznych oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki, ocenę realizacji wymogów w zakresie stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin.

Tylko w jednym przypadku stwierdzono nieprawidłowości polegające na braku aktualnych wyników pomiarów czynników szkodliwych występujących na stanowiskach pracy oraz braku aktualnych badań lekarskich pracowników. Po zakończeniu kontroli przez Stację, badania lekarskie zostały przeprowadzone, natomiast Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał decyzję nakazującą przedstawienie aktualnych wyników pomiarów czynników szkodliwych występujących na stanowiskach pracy. Decyzja ta została wykonana przez kontrolowanego.

Wszystkie ww. kontrole były przeprowadzone jednoosobowo. Zagadnieniami z zakresu higieny pracy zajmowało się w Stacji dwóch pracowników, zatrudnionych łącznie na 1,5 etatu.

(dowód: akta kontroli str. 212-255, 292)

Stacja 14 razy pobrała próbki wody w fermach zwierząt. W kontrolowanym okresie w dwóch przypadkach jakość wody nie była zgodna z przepisami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi⁸, w wyniku czego zlecono dezynfekcję studni.

(dowód: akta kontroli str. 256-270)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o PIS, do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących higieny środowiska, a zwłaszcza wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, powietrza w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi, gleby, wód i innych elementów środowiska w zakresie ustalonym w odrębnych przepisach oraz utrzymania należytego stanu higienicznego nieruchomości, zakładów pracy.

NIK zauważa, że pomimo posiadania informacji o funkcjonowaniu na terenie powiatu dziewięciu ferm zwierząt, w tym sześciu wielkoprzemysłowych, w kontrolowanym okresie przeprowadzono kontrolę jedynie trzech, tych samych, ferm zwierząt.

Powiatowy Inspektor Sanitarny wyjaśnił, że skontrolowano tylko trzy fermy zwierząt ponieważ, zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego, objęto nadzorem fermy zatrudniające dużą liczbę pracowników i wymagające przeprowadzenia pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Nie skontrolowano ferm zatrudniających do 10 osób. Wpływ na liczbę kontroli miała również liczba pracowników zajmująca się zagadnieniami z zakresu higieny pracy (dwie osoby za 1,5 etatu).

Powiatowy Inspektor Sanitarny wyjaśnił ponadto, że zagadnieniami z zakresu higieny środowiska zajmuje się Inspekcja Ochrony Środowiska. Natomiast bieżący nadzór sanitarny prowadzony jest przez Stację w zakresie higieny środowiska pracy (np. kontrola występowania w środowisku pracy szkodliwych czynników biologicznych) oraz higieny komunalnej (np. prowadzenie monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia czy nadzór nad kąpieliskami).

⁸ Dz. U. z 2007 r. Nr 61, poz. 417 ze zm.

(dowód: akta kontroli str. 210-255, 292, 295-297)

2. Powiatowy Inspektor Sanitarny nie posiadał aktualnych danych o liczbie ferm zwierząt funkcjonujących na terenie powiatu wolsztyńskiego. Według stanu na grudzień 2013 r., na terenie powiatu wolsztyńskiego⁹ działały 104 fermy drobiu (w tym 12 wielkoprzemysłowych), dwie wielkoprzemysłowe ферmy trzody chlewnej (utworzone w 2013 r.) i dwie ферmy lisów. Z wykazu jednostek organizacyjnych nadzorowanych przez Stację wynika, że Stacja nadzoruje dziewięć ferm zwierząt.

Powiatowy Inspektor Sanitarny wyjaśnił, że ww. różnica wynika z uchylenia, w 2013 r., art. 209 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy¹⁰, zobowiązującego pracodawcę rozpoczynającego działalność do zawiadomienia państwowego inspektora sanitarnego o miejscu, rodzaju i zakresie prowadzonej działalności. Ponadto, w celu uniknięcia przepisów związanych z prowadzeniem ferm wielkoprzemysłowych, wystąpiło zjawisko przepisywania ferm zwierząt na kilku członków rodziny, powodując zmniejszenie liczebności zwierząt w danej fermie.

Stacja nie podejmowała prób ustalenia faktycznej liczby ferm zwierzęcych funkcjonujących na terenie powiatu ponieważ, jak wyjaśnił Powiatowy Inspektor Sanitarny, wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego nie uwzględniały tematyki ściśle związanej z hodowlą zwierząt.

(dowód: akta kontroli str. 210-211, 280-291, 297)

NIK zwraca uwagę, że brak aktualnych danych o liczbie ferm zwierząt uniemożliwia sprawowanie nadzoru nad warunkami higieny pracy panującymi w tych podmiotach.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli, biorąc pod uwagę stwierdzone uchybienia oraz zakres zadań wykonywanych przez Stację w związku z funkcjonowaniem ferm zwierząt, ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2 Skargi i wnioski dotyczące funkcjonowania ferm zwierząt

Opis stanu faktycznego

W latach 2011-2013, do Stacji nie wpłynęły skargi lub wnioski dotyczące złego stanu sanitarnego w fermach zwierząt.

(dowód: akta kontroli str. 271-277)

Do Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu nie wpłynęły żadne skargi (odwołania) od decyzji Powiatowego Inspektora Sanitarnego.

(dowód: akta kontroli str. 298-299)

W związku z powyższym, Najwyższa Izba Kontroli odstąpiła od oceny działań Stacji w ww. zakresie.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹¹, wnosi o:

1. Podjęcie działań zmierzających do zaktualizowania danych o liczbie ferm zwierząt działających na terenie powiatu wolsztyńskiego.
2. Objęcie nadzorem, w miarę możliwości, dotychczas niekontrolowanych ferm zwierząt.

⁹ Dane z Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Wolsztynie.

¹⁰ Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.

¹¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 27 marca 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Bartosz Tomczyk
st. inspektor k. p.

Dyrektor
z up. Grzegorz Malesiński
Wicedyrektor

.....
podpis

.....
podpis